

Hónapló

Május

2024

© Tanulj velem IKT-val

Lipták Gábor Városi Könyvtár Balatonfüred

Nemes nagy Ágnes

Nyulász Péter

Oldalas

Deré, deré, de régen,
ugráltam kinn a réten.
Mint a szöcske:
hopsza hopp,
egyszer bal láb,
aztán jobb!

Node-hané-ha napján
szökdelek a víz partján,
lesi béka,
lesi hal:
egyszer jobb láb,
aztán bal!

Mi van a titkos úton?

Mi van a titkos uton,
csöndes uton, titkosan?

Macska van ott, macska van,
ül magában, titkosan.

Fényes szeme, zöld szeme
orgonafa levele.

Egyszer aztán talpra pattan,
ugrik, ugrik, láthatatlan -

Aztán csak a szél oson
titkosan a titkoson.

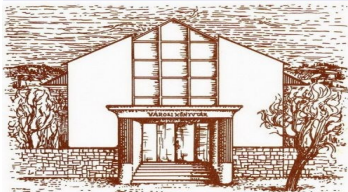
© Shawn Van Daele / The Drawing Rope Project

Nyulász Péter

Dirabele

Tangara málé
durabele busz!
Rombol a Tádé
sose alamusz!

Dugó van az utcán
araszol a busz,
pici baba lábán
csoszog a mamusz!

Kiadja: Lipták Gábor Városi Könyvtár Gyerekrésze
8230 Balatonfüred, Kossuth Lajos u. 35.

Szerkesztő: Sz. Faragó Szilvia
gyerekkönyvtáros

Email: sz8230@gmail.com

Hétvári Andrea

Madárkórus

Kelepel a **gólya**
kora reggel óta.
Énekel a **cinke**,
hogy ő is pincike.

Csörög ez a **szarka**,
fekete a farka.
Csivitel a **fecske**,
gyönyörű az este.

Órül a kis **fülemüle**,
neki milyen jó a füle!
Kérdi a szép **sárgarigó**,
van-e még itt őszi dió?

Versek májusra

Piros selyem, sapkát visel,
barátkozik mindenkivel.
Táncba megy a kósza széllel,
súg-búg sok-sok testvérével.

A pillangókat elaltatja,
mintha volna édesanyja.
Nézd csak, nézd csak
szelíd szemét,
szinte, szinte repes feléd.

Osvát Erzsébet: Pipacs

Gyógynövénydal

Kökény és málna, izzóp és vasfű,
füstöl a kályha, varázsital fő.
Kakukkfű, málna, berkenye, bodza,
erős varázslat, gyógyír a rosszra.

Kamilla, hársfa, akác virága,
virág varázsa, illan a pára,
citromfű, menta, csipkebogyó kell,
csalánitallal köszönt a reggel,

PIERRE DE RONSARD - MÁJUSI RÓZSA

Lásd májusban, amint ágán virít a rózsza:
pompája zsendülő, bimbója most fakad,
színeire az ég féltékenyen lecsap,
ha hajnal könnye hull s a tájat frissre mossa.
Bokrában kellem és szerelem bujdoskol ma,
fát, kertet balzsamos illattal átítat,
hol az eső veri, hol hevével a nap,

s meghal, csüggedt fején szírom szárad szíromra.
Ily hamvas, zsendülő virág voltál te épp,
ég s föld hódolt neked csodás szépségedért,
de párkád úgy ítélte: te is legyél a földé.
A sírod könnyem és gyászom díszíti már
- emez tejescsupor, amaz virágkosár -
s így tested holtan is rózsza lesz mindörökké.

Kányádi Sándor

Májusi mese a fecskéről, a kecskéről, a reggelről meg az estéről

- Fityfiritty! - köszöntötte a fecske a kecskét, amikor azt pitymallatkor az óból kieresztették.
- M-e-ek - köszönt vissza álmosan a kecske, miközben a gazdasszony fejte.
- Fityfiritty!

- M-e-ek.
Így beszélgettek. A fecske fecsegett. A kecske mekegett. A tej meg langyosan, habosan csurrant a mázoz edénybe.

- Így ni - mondta a néni a fejéssel végezve. Ekkor történt a baj. A tejszagra elővakodott a macska.

A fecske fölröppent. A kecske az edénybe lépett. S a finom habos tej már a kecske hasa alatt futott, fehérlett.

- Hogy vinne el az ördög! - mérgelődött a néni, s a kecskére olyat vágott, hogy az a legelőig meg sem állott.

A macska meg nyalhatta napestig a száját, mert ami kevéske tej maradt az edényben, azt a kelő nap első sugara itta meg.

Aztán eltelt a nap, este

lett. Hírli a fecske, hogy megjött a kecske. Éppen most fejk. De nem úgy, mint a reggel, hanem szigorú őrizettel. Ketten fogják a szarvát, hárman az edényt tartják.

Már a fecske sem fecseg,
A kecske is hallgat;
Csak a tej csurog.
Neszez a harmat.

Májusi köszöntő
(részlet)

Gyöngyvirágos,
kedves május,
Elbűvölő,
mint egy mágus,
Zsong az élet,
a természet,
A szerelem
újra éled.

Ósz Lantos

Mester Mari

Miért védjük a lepkéeket? II.

Kardfarkú pillangó

A nektárszívogatók

A lepkék nem sokat élnek, alig néhány hetet, pár hónapot. A rövid idő alatt egyesek egyáltalán nem is táplálkoznak. Mások virágok, fák nedvét, harmatcseppet szívogatnak. Pödörnyelvük másra nem alkalmas. Szeretnek a virágokon megpihenni, hosszan elidőznek, napoznak a szirmokon.

A lekek rendkívül jól tudnak tájékozódni, és a szaglásuk is kiváló. Több száz méterről megtalálják egymást, és megismerik a virágokat

Mire való a tarkaság?

A szín, a mintázat mind segíti a lepkéket abban, hogy felismerjék egymást. Nagy szerepe van az udvarlásban, de a védekezésben is.

Színeikkel a lepkék beleolvadnak a környezetükbe, vagy álcá-

zák magukat. Például levélnek látszanak, mintázatuk a fullánkos darázséra hasonlít. Így próbálják elijeszteni az éhes madarakat. A nappali pávaszem tarka pávaszemfoltjai sem csak díszek. Amikor a lepke hirtelen széttárja a szárnyait, a meglepő látványtól a kisebb madarak megijednek, és míg észbe kapnak, a lepke elrepül.

Szárnypikkelyek

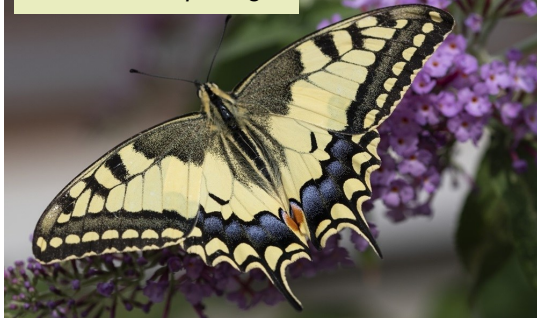

színe és a mintázata védi, nagyon jól elrejtíti őt a növényen, ahol él. A zöldéskertben kapron, kőményen, sárgarépa levelén is találkozhatasz vele. Ne pusztítsd el, hiszen nem sok kárt okoz, a belőle születő pille annál nagyobb hasznára lesz a virágoknak, és téged is gyönyörködtet majd a szépsége.

A lepkeshárnyakat színes pikkelyek borítják. Ezekben van a festékanyag, ami meghatározza a lepke színét.

A fecskéfarkú pillangónak a hernyóját is a

Fecskéfarkú pillangó

Szárazsüti májusra

Ha már elfogy az erőd így év vége felé, kell egy kis feltöltő erő. Sőt anyukádnak is jól fog esni. Meg mindenkinek, akit megkínálsz. Nagyon gyorsan elkészül és nagyon finom lett!

Hozzávalók:

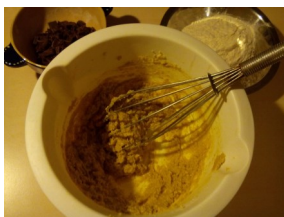
- 300 g finomliszt
- 1 mokkáskanál szóda bikarbóna
- 1 mokkáskanál só
- 125 g vaj vagy margarin
- 150 g cukor
- 30 g vaníliás cukor
- 1 nagy tojás
- 1 tábla keserűcsokoládé
- 100 g aszalt gyümölcs (pl. kókusz, mazsola) vagy dióféle.

Munkamenet:

1. Egy tálban összekevertem a lisztet, a sót és a szóda bikarbónát. A csokit apró darabokra vágtam.

2. Egy másik tálban habverővel (lehet kézit vagy gépit is használni) habosra kevertem a vajat a cukorral és a vaníliás cukorral, majd hozzákevertem a tojást.

3. A két tál tartalmát összekevertem egy fakanállal, és hozzákevertem a csokikockákat meg a kókusz-kockákat.

4. Egy tepsi-re kanállal egy-egy gombócnyt tettem a tésztából, egymástól jó messzire, mert sütés közben kicsit szétfolyik a tészta. 180 fokos sütőben 10 perc alatt megsült. A tepsin hagytam kihűlni. Jól záródó dobozban hetekig eláll. Kirándulásra is nagyszerű ropogtatnivaló!

A bölcsék és az olimpiák földjén 1.

Nem az antik görög kultúra a legősibb a világon, de a mi európai kultúránk jórészt ezen alapul. Utazzunk hát most időgépünkkel az ősi Görögországba!

Ép testben ép lélek

A régi görögök úgy vélték, hogy a test és az elme edzése között nem kell választani, sőt nem is szabad. Hiszen mindkettő egyformán fontos! Ahogy a közmondás tartja: „ép testben ép lélek”. A

görögök is így gondolták. Bizonyítják ezt az olimpiai játékok, amiket ők rendeztek meg először a világon.

Olümpia azokban az időkben egy görög város neve volt. Itt tartották ezt a sportversenyt a hagyomány szerint először időszámításunk előtt 776-ban. Ha jól számolunk, akkor 2800 évvel ezelőtt. Nem kis idő, igaz? A négyévente megrendezett játékok annyira fontosak voltak a görögök számára, hogy olyankor még a háborúkat is szüneteltették miattuk.

A bölcsüket – mint Szókratész, Plátón, Arisztotelész – az élet nagy kérdései foglalkoztatták. Olyan dolgokon törték a fejüket, hogy mi a jó, a szép, és mi az igaz. Az ifjúságot is ők tanították, de nem zárt osztálytermekben,

mint manapság szokás, hanem a városban, parkokban sétálgatva. Sok tudománynak rakták le az alapjait az akkori görögök. Ezért van az, hogy sok szavunk, tudományos kifejezésünk görög eredetű.

Az istenek otthona

A hitük szerint az istenek az Olümposzon laktak, ami Görögország legmagasabb hegysége. Ködbe vesző csúcsa elérhetetlennek tűnhetett az emberek számára, az istenek viszont onnan, a magasból jól beláthatták az emberek világát. A főisten, Zeusz, akit az istenek atyjának, de az ég és a viharok istenének is tartottak, előszeretettel szórta villámait a magasból, ha megharagudott a folyton viszálykodó emberekre vagy az istenekre.

A görög istenek szinte úgy éltek és úgy viselkedtek, mint az emberek. Voltak jó tulajdonságaik, de bizony gyengéik is jócskán akadtak. Zeusznak például gyengéi voltak a nők, akiket egymás után szép számban el is csábított, és sok gyereke született tőlük. Ezek voltak aztán a félistenek, olyan lények, akiknek egyik szülője isten, a másik közönséges haladó. Mint Héraklész, más néven Herkules, Zeusz fia, aki nagyon bátor, de hirtelen haragú is volt. A hibái miatt tizenkét feladatot kapott az istenektől. Csak ezek teljesítésével tisztulhatott meg, és emelkedhetett fel közéjük. Például meg kellett nyúznia egy oroszlánt, megölni egy vízi szörnyet, hüdrát, aminek ha levágta az egyik fejét, kettő nőtt a helyére. És ő mindegyik feladatot sikeresen végre is hajtott.

Anyukám

Napsugár ha volnál,
mindig melengetnél.
Folyóvíz ha volnál,
szépen megfürdetnél.

Éjszaka ha volnál,
őrznéd csillagom.
Tó tükre ha volnál,
ölelne nyugalom.

Anyukám ha volnál,
örökre szeretnél,
vihár s hideg elől
mindig elrejténél.

AHÁNY VIRÁGSZÁL VAN
OTT KÜNN A HATÁRBAN,
AHÁNY FÉNYES CSILLAG
NYÁRI ÉJSZAKÁBAN,
OLY SOK ÉVIG ÉLJEN
ANYÁM BOLDOGSÁGBAN.
AHÁNY MADÁR DALOL
A VIRÁGOS TÁJON,
AHÁNY JÓ EMBER VÁN
SZÉLES E VILÁGON,
ÉDES JÓ ANYÁMRA
ANNYI ÁLDÁS SZÁLLJON.

Anya, szeretlek!

*Anya, úgy szeretlek Téged,
el sem tudom mondani!
Világ közepe vagy nekem,
fényes csillag, hajnali.*

*Szeretettel simogatsz meg,
súgok neked titkokat.
Dúdolsz nekem esti fényben,
s nevetünk is nagyokat.*

*Hogyha engem bánat gyötör,
szereteted adod rám.
Senki sem tud úgy ölelni,
ahogy az én anyukám!*

Mester Györgyi: A pipacsok hercegnője

Először a töltéseket borította el, majd a szántóföldeken a gabonátáblát pötytyözte be, végül az utak mentén, s helyenként a kissé gazosabb kertekben is feltűnt a sok tűzvörös pipacs.

Ha a bolondos, késő tavaszi szél végigfutott közöttük, úgy hajladoztak, mint valami gyönyörű piros lepkeraj, szinte féltő volt, szárnyra kapnak, s fölrepülnek a magas égbe.

Kár lett volna értük, hiszen itt, a földön is szükség volt a szépségükre. A tengernyi pipacs ragyogott a napsütésben, s időről-időre, újabb és újabb lepkeszárnyak keltek életre a kis, szoros, babszem nagyságú, zöld bimbókból.

Egy napon azonban, az útmenti töltést elborító pipacstenger közepén, egy különleges kis pipacs bontotta ki szirmait. Az ő virágleveleinek mindegyike azonban hófehér lett!

Ilyet se látott még a világ! – hüledeztek a körülötte viruló pipacsok. Kíváncsian nézgettek, barátkozni próbáltak a szokatlan látvánnyal. Először el sem hitték, hogy a rokonuk, de aztán látták, szára, virágja, bibéje mind olyanok, mint az övék. Elfogadták, megtűrték, de azért egy kicsit mind kételkedő szemmel néztek rá, azon tanakodván, mi lehet a nagy különbség oka, a külső megjelenésében.

A kis pipacs is azonnal látta, hogy mennyire más, mint a többi társa. Érezte az őt körülvevő bizalmatlanságot, hát bánkódni kezdett, szomorkodott.

Talán én valamiféle hiányossággal, hibával jöttem a világra – gondolta. Biztosan nem is érek annyit, mint a többiek. Bennem nem gyönyörködik senki, mert én nem is vagyok „igazi” pipacs.

Telt-múlt az idő, amikor egyszer csak az úttesten folyamatosan elsuhanó autók egyike megállt. Az útpadkán parkoló autóból fiatal nő szállt ki, s kezében furcsa masinát tartva, óvatosan, hogy le ne tapossa a virágokat, begázolt a pipacstenger közepébe.

Már az autóból észrevette, azonnal feltűnt neki a sok piros között, az egyetlen, különleges, hófehér pipacs.

A fényképezőgépével meg akarta örökíteni. Mert rózsaszínűt már fotózott, de ilyen szép

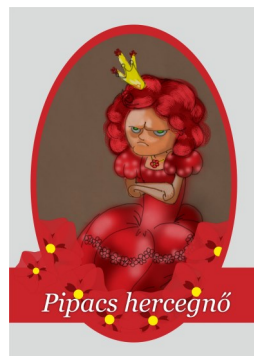
fehérral még nem volt szerencséje találkozni.

Gyönyörű vagy – suttozta a kis virágnak. Olyan vagy, mintha te lennél a pipacsok hercegnője! – mondta ki hangosan.

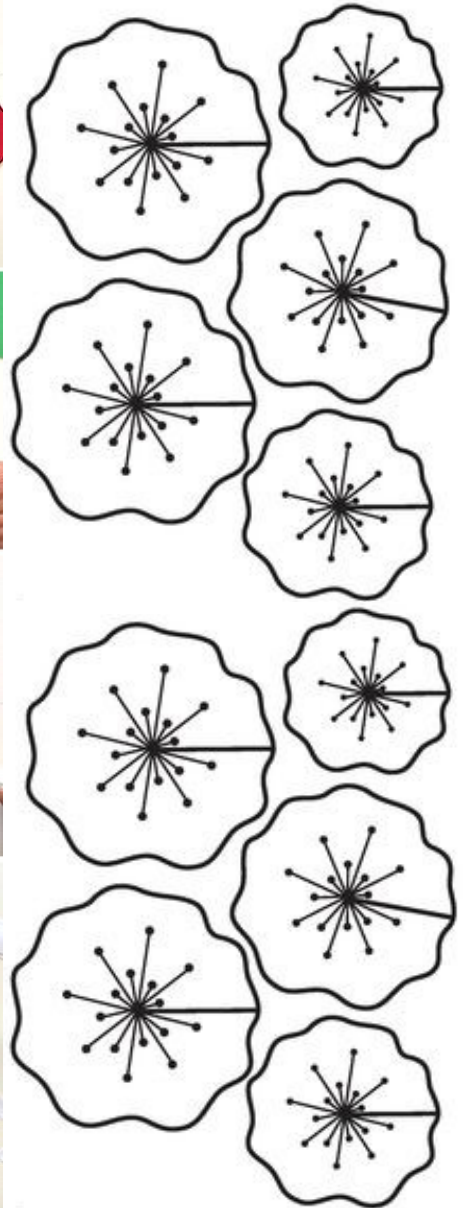
És a kis pipacs mintha megértette volna. Egyszeriben valami jóleső, melengető érzés töltötte el, hogy őrá irányul a figyelem, őt nézi valaki, és nem bántja, nem haragszik rá, hanem mosolyogva csodálja.

A fiatal nő visszaült az autójába, és a magával vitt képeket beküldte egy természetfotó pályázatra, amit meg is nyert a pipacshercegnő fotójával...

Azóta a szél is azt susogja a kis pipacsnak: légy büszke magadra, mert nemhogy rosszabb vagy, mint a többi társad, hanem te vagy a töltés legkülönlegesebb tavaszi virága.

Pipacsok

Májusban pipacsok virulnak az út szélén, a búzamezőn és sokfelé, amerre nézel. Le-szedni nem érdemes, mert hamar lepotyog a szirma, de saját készítésű pipacsokkal díszítheted a szobád, meglepheted anyát, nagyt.

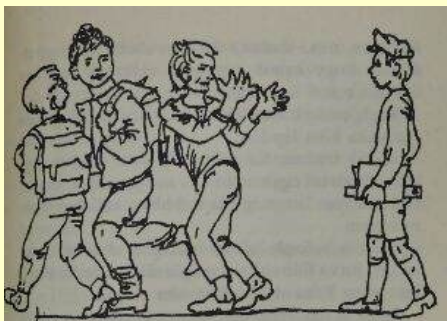
Olvastad már?

Christine Nöstlinger: Konzerv Konrád

E gyermekmű hőse egy műgyerek. Óriás konzervdobozban szállítja le a posta, majd tápfürdő segítségével lesz belőle épkézláb fiú. Milyen kalamajkákba keveredik a technikailag tökéletes Konrád? Sikerül-e az átprogramozás? Miként lesz belőle szeretetre méltó emberi lény? Erről szól a kásthneri humorral megírt kis remek.

„Bertuska általában nemigen elegyedett szóba a házbeliekkel, mert a házbeliek nemigen akartak vele szóba elegyedni. „Fura teremtés”, mondták. Mert Bertuska olyan különös cuccokban járt. És mert mindenféle színűre pingálta az arcát. És mert a lépcsőn gyakran szokott magában beszélni.”

„Öklével a mellére vert, a pulcsijára, amelyen egy nagy, arany nap ragyogott egy rózsaszínű szarvas meg egy zöld macska közt.

– Nézd meg – mondta –, nekem is csupa olyan cuccom van, amelyben más ember nem jár. A napot meg a szarvast meg a macskát magam festetem a pulcsimra textilfestéssel. Ilyen pulcsija a világon senkinek sincs rajtam kívül, és én büszke vagyok rá!”

Viccek májusra

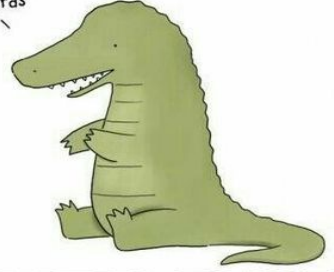

- Gyerekek, ki tudja megfogalmazni, mi a szél?
- A szél olyan levegő, amelyiknek sietős az útja.

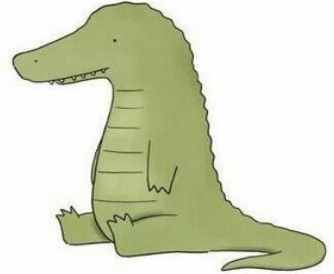
- Pistike, mondj egy egyszerű mondatot!
- Fúj a szél.
- Nagyszerű. Milyen időben van ez?
- Viharos időben

- Sanyika, mondj egy kérdő és egy személyes névmást!
- Ki? Én?
- Helyes. Örülök, hogy figyelsz.

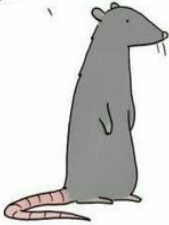
A bőröm olyan száraz és érdes mostanában. Szerinted az időjárás miatt lehet?

Nem, szerintem inkább azért van, mert alligátor vagy.

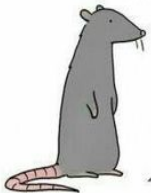
Hú, haver!
Csak nem kopaszodsz?

- Anya, olvashatok elalvás előtt?
- Igen. De egy perccel se tovább!

- Mennyire jobb lenne Mátyás király idejében élni!
- Ugyan, miért?
- Mert akkor sokkal vékonyabb lenne a történelemlékönyv.

Ja nem, csak épp párnacsatázunk.

- Hol szenvedte el Napóleon az első vereséget?
- Ha jól emlékszem, a tankönyv 42. oldalán.

Két kutya beszélget:

- Mondd, te elégedett vagy a gazdád-dal?
- Igen, nagyon hűséges. Látod most is sitt liheg a pórázom végén.

Az áprilisi rejtvények megfejtései

Pataki Edit: Tizenkét testvér című versének hiányzó része:

Április – bolondozó kis hamis.

Számolj!

$$3 \text{ levelek} + 3 \text{ levelek} + 3 \text{ levelek} = 15$$

$$3 \text{ hernyók} + 3 \text{ hernyók} + 3 \text{ hernyók} = 9$$

$$3 \text{ almák} + 3 \text{ almák} + 3 \text{ almák} = 30$$

$$3 \text{ almák} + 3 \text{ hernyók} \times 3 = 25$$

$$2 \text{ pókok} + 2 \text{ pókok} = 6$$

$$2 \text{ pókok} + 2 \text{ pillangók} = 8$$

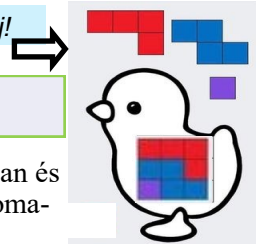
$$2 \text{ méhek} - 2 \text{ pillangók} = 3$$

$$2 \text{ pókok} + 2 \text{ méhek} = 9$$

1. Az ipafai papnak fából van
2. szomjazik
3. mama párja
4. Éva gyümölcse
5. kicsi macska
6. látunk vele

P	I	P	A
I	N	N	A
P	A	P	A
A	L	M	A
C	I	C	A
S	Z	E	M

Gondolkodj!

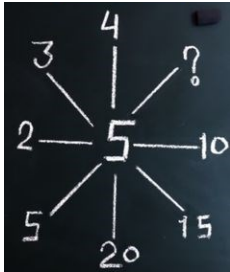

Rejtvények májusra

A rejtvények megfejtéseit leadhatod a gyerekkönyvtárban és ha szerencséd van, kisorsoljuk a nevedet és ajándécsomagot nyersz.

Nosza, állj neki!

$$D+A = 50$$

$$A+A+A = 120$$

$$D+C = 35$$

$$C = ?$$

Számolgotós

$$2 \text{ szívek} = 10$$

$$1 \text{ szív} + 1 \text{ csillag} = 8$$

$$1 \text{ négyzet} + 1 \text{ szív} = 12$$

$$1 \text{ szív} = \underline{\quad}$$

$$1 \text{ csillag} = \underline{\quad}$$

$$1 \text{ négyzet} = \underline{\quad}$$

$$3 \text{ háromszögek} = 21$$

$$1 \text{ háromszög} + 1 \text{ kör} = 21$$

$$1 \text{ háromszög} = \underline{\quad}$$

$$1 \text{ kör} = \underline{\quad}$$

$$1 \text{ macska} = 1 \text{ macska} + 5$$

$$1 \text{ nyuszi} = 1 \text{ macska} + 1 \text{ macska}$$

$$20 = 1 \text{ macska} + 1 \text{ macska}$$

$$1 \text{ macska} = \underline{\quad}$$

$$1 \text{ macska} = \underline{\quad}$$

$$1 \text{ nyuszi} = \underline{\quad}$$

$$3 = \text{szív}$$

$$2 = \text{szeméj}$$

$$9 = \text{szeméj}$$

$$1 \text{ szív} + 1 \text{ szeméj} + 1 \text{ szeméj} = \square$$

$$1 \text{ szív} + 1 \text{ szív} + 1 \text{ szív} = \square$$

$$1 \text{ szeméj} + 1 \text{ szív} + 1 \text{ szeméj} = \square$$

$$1 \text{ szeméj} + 1 \text{ szeméj} - 1 \text{ szív} = \square$$

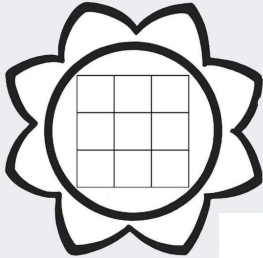
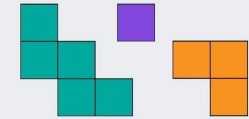
Ha a betűhálóból kihúzd a májusi névnapokat, majd a megmaradt betűket összeolvasod **PatakiEdit: Tizenkét testvér** című versének hiányzó része alakul ki. Írd a pontozott vonalra! ➔

Minden széphez

.....

F	L	Ó	R	I	Á	N	
I	T	T	Á	R	M	I	N
F	L	Ó	R	I	Á	N	A
T	Í	M	E	A	K	U	L
M	A	J	A	I	R	M	A
M	A	G	D	O	L	N	A
G	I	Z	E	L	L	A	C
P	O	N	G	R	Á	C	S

A meghatározások alapján töltsd ki a rejtvényt, s ha ügyes voltál, a színes oszlopban olvashatod a megfejtést. ➔

1. uगतos háziállat
2. apó társa
3. kakas testét fedi
4. ...-piciri
5. kicsi macska
6. sz okosság gyümölcse

		TY	
			RI

Hogy jut el a méhecske a kaptárba?

Keresd meg az 5 különbséget!

